

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเกี่ยวกับการค้นพบเซลล์ต้นกำเนิดนั้นได้นำพามาซึ่งความหวัง และได้รับความสนใจจากสังคมเป็นอย่างมาก โดยคาดหวังว่าจะนำมาประยุกต์ใช้ในการรักษาโรคภัยต่างๆ ซึ่งในขณะนี้ยังไม่สามารถรักษาได้

เมื่อมนุษย์พยายามที่จะเอาชนะธรรมชาติด้วยการมีชีวิตที่ยืนยาวที่สุด วิธีการหนึ่งก็คือ การหาวิธีชะลอหรือทดแทนอวัยวะที่เสื่อมประสิทธิภาพไป เซลล์ต้นกำเนิดเป็นอีกหนทางที่จะทำให้ความพยายามดังกล่าวเป็นจริงได้ แต่ก็ไม่ใช่เรื่องง่าย ยังมีปัจจัยหรือขั้นตอนอีกมากที่จะนำเอาความรู้เกี่ยวกับเซลล์ต้นกำเนิดมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย ประกอบกับยังไม่มีสิ่งยืนยันในเรื่องความปลอดภัยที่จะนำเซลล์ต้นกำเนิดมาใช้กับมนุษย์ ทุกอย่างยังอยู่ในขั้นตอนของการศึกษา วิจัยและพัฒนา ทั้งนี้ สังคมมักจะได้รับข่าวสารว่าสามารถใช้เซลล์ต้นกำเนิดรักษาโรคต่างๆ ได้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแนวคิดทางทฤษฎีและผลจากการทดลองในห้องปฏิบัติการเท่านั้น

การโฆษณาชวนเชื่อหรือประโคมข่าวเกี่ยวกับการใช้เซลล์ต้นกำเนิดรักษาโรคต่างๆ เป็นการนำเซลล์ต้นกำเนิดมาหาผลประโยชน์ในเชิงธุรกิจ ซึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่สังคมเป็นอย่างยิ่ง เมื่อชีวิตกลายเป็นเรื่องที่เงินสามารถซื้อได้ ผู้คนจำนวนหนึ่งต่างทุ่มทรัพย์สินเงินทองเพราะต้องการหายจากโรคภัยโดยหวังพึ่งการรักษาด้วยเซลล์ต้นกำเนิด บุคคลเหล่านี้อาจไม่ได้รับการคุ้มครองหรือรับรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับการรักษาด้วยเซลล์ต้นกำเนิด หากเกิดอันตรายขึ้นผู้ที่ทำการรักษาจะต้องรับผิดชอบ หรือหากการรักษาไม่ได้ผลตามที่โฆษณาชวนเชื่อไว้ ทรัพย์สินเงินทองที่ผู้ป่วยที่นำมาให้โดยหวังจะให้ช่วยรักษาให้หายจากโรคที่เป็นอยู่ อาจจะเข้าข่ายเป็นการหลอกลวง ไม่ต่างอะไรกับกรณีผู้ป่วยที่สิ้นหวังในการรักษายอมทำทุกวิถีทางเพื่อให้หายป่วย เพราะอย่างน้อยก็ดีกว่าการไม่ทำอะไรเลย เช่น การพึ่งไสยศาสตร์ซึ่งต้องสูญเสียเงินทองในลักษณะเช่นเดียวกัน และบางกรณีอาจรักษาด้วยวิธีการที่แปลกพิสดารหรือรักษาไม่ถูกวิธี ทำให้ได้รับบาดเจ็บหรือถึงแก่ชีวิตได้

การที่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับเซลล์ต้นกำเนิดนำเซลล์ต้นกำเนิดมาใช้โดยละเลยความสำคัญของมาตรฐานในการรักษาซึ่งจะต้องเป็นที่ยอมรับในระดับหนึ่งก่อนที่จะนำมาใช้กับมนุษย์ได้ แต่กลับใช้ความแปลกใหม่ของเซลล์ต้นกำเนิดเป็นเครื่องมือในการเรียกลูกค้าให้เข้ามาใช้บริการ หรือเข้ามาร่วมโครงการในการเก็บรักษาเซลล์ต้นกำเนิด เป็นเรื่องที่อันตรายแก่สังคมเป็นอย่างยิ่ง เพราะไม่ได้แจ้งข้อมูลที่ครบถ้วนให้ผู้รับบริการทราบ ทำให้ผู้ป่วยบางรายเสียโอกาสที่จะได้รับการรักษาที่ถูกต้อง โดยขณะนี้ยังไม่มีมาตรการใดๆ เพื่อแก้ไขหรือป้องกันปัญหาดังกล่าวที่อาจจะเกิดขึ้น ผู้ป่วยบางรายอาจไม่ทราบด้วยซ้ำไปว่า ที่ตนต้องป่วยหนักมากกว่าเดิม หรือยังไม่หายจากความเจ็บป่วยที่เป็นอยู่ อาจจะเป็นเพราะการใช้เซลล์ต้นกำเนิดโดยไม่ถูกต้อง เนื่องจากไม่มีความรู้ในเรื่องดังกล่าวอย่างเพียงพอ ประกอบกับความรู้สึกไวใจในการรักษาของแพทย์ที่เป็นที่ยอมรับกันมานานเกี่ยวกับจริยธรรมทางวิชาชีพของผู้เป็นแพทย์

เมื่อธุรกิจเข้ามามีบทบาทต่อวงการวิชาชีพทางด้านสาธารณสุข ทำให้มุมมองระหว่างแพทย์หรือผู้ประกอบการวิชาชีพด้านสาธารณสุขกับคนไข้หรือผู้ป่วยเปลี่ยนไป จากความเมตตากลายเป็นตัวเลขของผลประโยชน์ และจากความสัมพันธ์ในบุญคุณกลายเป็นเรื่องค่าตอบแทน เมื่อมุมมองเหล่านี้เปลี่ยนแปลงไปทำให้ต้องมีการหากลยุทธ์ที่จะทำกำไรให้ได้มากที่สุด และขึ้นเป็นผู้นำในวงการด้านสุขภาพ เพราะหากใครสามารถที่จะเข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ก่อนย่อมได้เปรียบคู่แข่ง ในขณะที่ผู้ป่วยเองก็คิดว่าคุณภาพหรือมาตรฐานของการรักษาขึ้นอยู่กับราคาของค่าบริการ ถ้าสถานที่ใดคิดค่าบริการสูงแล้วคุณภาพย่อมต้องดีตามไปด้วย โดยมีได้คำนึงถึงเรื่องอื่นๆ และได้หาความรู้หรือข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการหรือเทคโนโลยีที่ตนจะเข้ารับการรักษา

การใช้เซลล์ต้นกำเนิดในขณะนี้กับมนุษย์อาจจะมิใช่การบำบัดรักษาโรค เนื่องจากเป็นวิธีการใหม่ ยังมิได้มีการรับรองที่เป็นมาตรฐานวิชาชีพ การรับนำเซลล์ต้นกำเนิดมาใช้รักษาโดยที่ยังมิได้ผ่านกรรมวิธีและหลักวิชาการทางการแพทย์ที่ได้รับการยอมรับตามมาตรฐานของวิชาชีพ จึงมิใช่การรักษาโรคตามกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพเวชกรรม แต่มีลักษณะเป็นการทดลองในมนุษย์ ซึ่งการทดลองในมนุษย์นั้นมีขั้นตอนและกระบวนการที่ต้องดำเนินการเป็นการเฉพาะ เนื่องจากเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและเสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้เข้ารับการรักษา จึงต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบในประเด็นดังกล่าวนี้ด้วย

เมื่อเป็นเช่นนี้สังคมต้องระมัดระวังเกี่ยวกับการใช้เซลล์ต้นกำเนิดรวมทั้งเทคโนโลยีสมัยใหม่ในลักษณะเดียวกัน ควรมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ อย่างไรก็ดี เนื่องจากเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องใหม่และมีความสลับซับซ้อน ประชาชนทั่วไปคงไม่สามารถทำความเข้าใจได้โดยง่าย ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่จะนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาใช้ควรที่จะเป็นผู้ให้ความรู้

ความเข้าใจแก่สังคมอย่างละเอียด นอกจากจะเป็นผลดีต่อผู้ที่เข้ารับการรักษาแล้วยังเป็นผลดีต่อผู้ทำการรักษาเองอีกด้วย เพราะไม่ต้องเสี่ยงที่จะต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น ซึ่งยังไม่รู้ว่าจะเป็นอย่างไร

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ศึกษาข้อเท็จจริงของการใช้เซลล์ต้นกำเนิดในปัจจุบัน ว่ามีรูปแบบ วิธีการ ขั้นตอน ตลอดจนรายละเอียดต่างๆ อย่างไร

ศึกษาถึงสถานะในปัจจุบันของเซลล์ต้นกำเนิดว่ามีสถานะอย่างไร สามารถนำมาใช้ได้อย่างปลอดภัยและเป็นที่ยอมรับหรือไม่

หากนำมาใช้โดยไม่ถูกต้องแล้วจะก่อให้เกิดปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เซลล์ต้นกำเนิดอย่างไร

เสนอแนะแนวทางในการควบคุม คุ้มครอง วางระเบียบปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้เซลล์ต้นกำเนิดที่ถูกต้อง

3. ขอบเขตของการศึกษา

ศึกษาถึงขอบเขตของความรับผิดชอบทางอาญาอันเกิดจากการใช้เซลล์ต้นกำเนิดโดยไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ มิได้พิจารณาถึงประเด็นที่มาของเซลล์ต้นกำเนิดว่านำมาจากส่วนใดของร่างกาย

4. วิธีการศึกษา

ศึกษาโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ จากบทบัญญัติทางกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ข้อมูลทางวิชาการ รายงานผลการวิจัย แนวคิดของนักวิชาการ นำมารวบรวม สรุป วิเคราะห์ และเสนอแนะ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของการศึกษาดังกล่าว

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการใช้เซลล์ต้นกำเนิดในปัจจุบัน และรู้เท่าทันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีต่าง

เพื่อป้องกันมิให้ใช้เซลล์ต้นกำเนิดโดยไม่ถูกต้อง และหากมีการใช้โดยไม่ถูกต้องแล้วจะมีความรับผิดชอบทางอาญาอย่างไร

เพื่อให้มีมาตรการในการป้องกันและคุ้มครองประชาชนจากการใช้เซลล์ต้นกำเนิดที่ไม่ถูกต้อง

เพื่อให้สังคมตระหนักและตื่นตัวกับการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้อย่างถูกต้อง มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง